

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3849/2020
04.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4569/19 од 20.02.2020. године, у седници одржаној 04.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 4569/19 од 20.02.2020. године и пресуђује:

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене, па се пресуда Основног суда у Сомбору П 1284/18 од 04.09.2019. године потврђује.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име ревизијског поступка исплати износ од 14.400,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П 1284/18 од 04.09.2019. године, обавезана је тужена да на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности тужиоцу исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.09.2019. године па до исплате, док је преко досуђеног па до траженог износа од 400.000,00 динара по наведеном основу захтев одбијен. Обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 71.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ослобођен је тужилац од плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 4569/19 од 20.02.2020. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба тужене и пресуда Основног суда у Сомбору П 1284/18 од 04.09.2019. године у усвајајућем делу одлуке о тужбеном захтеву и трошковима парничног поступка преиначена тако што је одбијен захтев да се обавезе

тужена да на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности тужиоцу исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.09.2019. године па до исплате и обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 6.000,00 динара у року од 15 дана. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 12.000,00 динара у року од 15 дана под претњом извршења.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 55/14), па је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од 30.05.1991. до 12.08.1991. године и од септембра 1991. до 06.12.1991. године учествовао у ратним дејствима у ... као припадник ЈНА, а у периоду од маја 1992. до јула 1993. године у ратним дејствима у Босни. Све време од доласка са ратишта живо се присећа свих догађаја и враћају му се слике страдања, мртвих, рањавања и слично. Није био расположен, безвољан је, свадљив и раздражљив, воли да је сам и лоше доживљава своје психичко стање. Због оваквог стања није излазио из куће и само је јео, те се није обраћао лекару за помоћ да би у октобру 2007. године претрпео инфаркт. Након тога, код тужиоца је констатован ПТСП и трајна промена личности, те је лечен дужи низ година да би лечење било окончано 22.08.2017. године. Посттрауматски стресни поремећај узроковао је вишегодишњу душевну патњу, довео до пада квалитета живота и јасног урушавања психичког функционисања, те до умањења животне активности од 20%. Стресни догађаји у животу тужиоца настали током његовог учешћа у рату довели су до озбиљне значајне дисфункције и у узрочној вези су са његовим садашњим психичким стањем. Статус његовог психичког стања утврђен је путем вештачења од стране вештака неуропсихијатра, као и ток његовог лечења.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев тужиоца делимично основан. Полазећи од одредбе члана 186, члана 361. у вези члана 200. ЗОО и члана 376. став 2. ЗОО суд је нашао да у конкретном случају захтев тужиоца није застарео из разлога што тужилац има право на накнаду нематеријалне штете сходно члану 361. ЗОО када поједини вид штете добије облик коначног стања. Према налазу и мишљењу вештака медицинске струке – неуропсихијатра тужилац јесте сазнао за дијагнозу болести у току 2007. године али је коначно лечење завршено тек 22.08.2017. године. Од тог датума тече и његов рок застарелости (јер је лечење трајало дужи низ година). Како је тужба поднета 03.08.2018. године, то потраживање сходно члану 376. ЗОО није застарело, јер није протекао рок од три године од када је оштећени сазнао за штету.

Сходно одредби члана 200. ЗОО првостепени суд налази да је адекватна висина накнаде која тужиоцу треба да припадне по овом основу, а имајући у виду степен и јачину претрпљених душевних болова због умањења опште животне активности, 300.000,00 динара, налазећи да тај износ није у супротности са природом и друштвеном сврхом тог вида накнаде штете, па је тужбени захтев у том делу усвојио, док је у преосталом делу за још 100.000,00 динара тужбени захтев одбио као неоснован.

Другостепени суд не прихвата овакво становиште првостепеног суда јер налази да штета за тужиоца није настала 22.08.2017. године када је окончао лечење већ је тим моментом тужилац сазнао за коначну дијагнозу његовог стања и обим штете. Тужилац се обратио лекару 2007. године. Стога је тај тренутак од значаја за примену субјективног рока застарелости. Тужилац се није обраћао лекару до октобра 2007. године када је претрпео инфаркт. Након тога, код тужиоца је констатован ПТСП као трајна промена личности. Стога произлази да се као почетак тока рока застарелости потраживања тужиоцу има узети моменат када је код тужиоца 2007. године констатован ПТСП и трајна промена личности. Како је тај рок протекао пре подношења тужбе (03.08.2018. године), то другостепени суд сматра да је престало и право тужиоцу да захтева новчану накнаду нематеријалне штете у смислу члана 360. став 1. ЗОО и у случају да је исти последица његовог учествовања у ратним дејствима у периоду од 1992. до јуна 1993. године.

Према становишту Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужиоца указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Одредбом члана 186. ЗОО прописано је да обавеза накнаде штете се сматра доступном од тренутка настанка штете. Применом члана 360. став 2. ЗОО рок застарелости почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавеза ако законом за поједине случајеве није нешто друго предвиђено. У овом случају тај рок почиње тећи од када је овај вид штете добио облик коначног стања.

Према члану 376. став 1. ЗОО потраживање накнаде проузроковане штете застарева три године од дана када је оштећени сазнао за штету. У конкретном случају, ради се о накнади нематеријалне штете. Тужилац је претрпео посттрауматски стрес. Стоји чињеница да је за то сазнао октобра 2007. године када је преживео инфаркт и када се јавио лекару. Од тада па све до 2017. године тече његово континуирано лечење, а према налазу вештака неуропсихијатра код тужиоца је трајна промена личности наступила 22.08.2017. године. Произилази да је штета добила свој коначни облик тек 22.08.2017. године и од тог датума почиње тећи рок застарелости за накнаду нематеријалне штете. Тужилац је тужбу поднео дана 03.08.2018. године што значи да је иста поднета у року предвиђеном чланом 376. ЗОО. Трајна промена личности може да има и своје градације. Уколико је лечење након констатовања болести настављено и трајало дуже време, за реално је очекивати да ће степен градације промене личности бити другачији. У конкретном случају код тужиоца је лечење завршено 22.08.2017. године, када је поремећај личност добио облик коначног стања. Стога је оправдано поступио првостепени суд када је почетак рока застарелости определио од 22.08.2017. године (када је окончано лечење тужиоца).

Тужилац је учествовао у сукобима као припадник ЈНА од септембра 1991. године до 06.12.1991. године у ... а од маја 1992. године до јула 1993. године у ратним дејствима у Босни. Ти сукоби су имали карактер оружане побуне. То се може сматрати опасном делатношћу, а за последице које произађу из тог сукоба одговара држава сходно члану 174. ЗОО. Оболење које је настало код тужиоца је у директној узрочно последичној вези са његовим ангажовањем у назначеним сукобима. Даље, према члану 200. ЗОО оштећено лице има право на накнаду штете због трпљења душевних болова због умањења животне активности, а степен умањења животне активности код тужиоца, путем вештачења је утврђен на 20%. Сходно томе, правилно је висина накнаде по том основу опредељена на износ од 300.000,00 динара, који је у функцији садисфакције тужиоца и није у супротности са друштвеном сврхом тог вида накнаде штете.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом и другом изреке.

Одлука о трошковима ревизијског поступка донета је на основу члана 165. ЗПП при чему су признати нужни трошкови који су опредељени у ревизији тужиоца у висини од 14.400,00 динара (12.000,00 динара + 20% ПДВ) а који чине трошак за састав ревизије од стране стручног лица – адвоката, сходно важећој АТ.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић